

V&VN Afleggen verklaring

Hoe ga je om met een verzoek van de zorgvrager om een verklaring af te leggen

Handreiking voor verpleegkundigen en verzorgenden

Beroepsvereniging van zorgprofessionals

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Om wat voor soort verklaring gaat het?	3
3. Waarom je de zorgvrager wilt helpen	5
4. Uitgangspunt: terughoudendheid	7
5. Eigen rol zorgvrager	10
6. Als je toch een verklaring wilt afleggen	11
7. Alles op een rijtje	14

1 INLEIDING

Een zorgvrager kan je in sommige situaties vragen om voor hem een (schriftelijke) verklaring af te leggen. Hij wil graag dat je in die verklaring iets zegt over zijn gezondheidstoestand of over andere informatie, die je tijdens de zorgverlening van of over hem verkregen hebt. Die verklaring wil de zorgvrager vervolgens gebruiken als steun in een bepaalde zaak buiten het domein van de gezondheidszorg. Je kunt bijvoorbeeld denken aan een zorgvrager, die met zijn ex-echtgenote verwickeld is in een strijd voor de rechter over de toewijzing van de kinderen. Het kan ook zijn dat de advocaat van de zorgvrager je om een verklaring over zijn cliënt verzoekt om in een rechtszaak te kunnen gebruiken. Een zorgvrager kan je ook vragen om een verklaring om te bewijzen dat hij niet kan werken of dat hij niet naar school kan omdat hij ziek is.

Deze vragen zullen over het algemeen bij een arts terecht komen. Af en toe kan zo'n verzoek ook aan jou als verpleegkundige of verzorgende gericht zijn. Uit een paar tuchtzaken blijkt dat het soms lastig is om te bepalen hoe je het beste op zo'n verzoek kunt reageren.

Deze handreiking wil je daarbij ondersteunen. Hij geeft je handvatten om af te wegen wat je moet doen als een zorgvrager je vraagt om voor hem een verklaring af te geven voor een doel dat buiten zijn eigen behandeling of verzorging ligt.

* Waar in de tekst hij staat wordt hij of zij bedoeld.

2 Om wat voor soort verklaring gaat het?

Deze handreiking gaat over verklaringen:

- die je op verzoek van de zorgvrager afgeeft
- die meestal schriftelijk, maar ook mondeling kunnen zijn
- die gaan over informatie of situaties waarover je als verpleegkundige of verzorgende iets te melden hebt, omdat je dat hebt waargenomen of vernomen tijdens de uitvoering van je zorgverlening
- die gebruikt zullen worden voor doeleinden buiten het kader van behandeling, begeleiding, verpleging of verzorging van de zorgvrager zelf.

NB.: Deze handreiking gaat dus niet over het (weigeren van het) afleggen van een verklaring op verzoek van politie of justitie.

Verzoek van de zorgvrager als uitgangspunt

Deze handreiking gaat alleen over verklaringen op verzoek van de zorgvrager. Anderen dan de zorgvrager kunnen je ook om een verklaring over de zorgvrager verzoeken. Het voorbeeld van de advocaat is al in de inleiding genoemd. Een ander voorbeeld is een werkgever die je vraagt om een verklaring af te leggen over ongewenst gedrag van een werknemer tegenover een zorgvrager, die jij begeleidt.

Als de advocaat van de zorgvrager je om een verklaring over de zorgvrager verzoekt, moet je altijd en nagaan of dat met instemming van de zorgvrager is. Dat de advocaat zegt dat het met instemming van de zorgvrager is, is daarvoor niet voldoende. Je moet van de zorgvrager schriftelijk toestemming hebben om een verklaring af te geven. Met andere woorden: een verzoek van de zorgvrager moet altijd de basis vormen voor het afleggen van een verklaring over hem.

Als een zorgvrager wilsonbekwaam is, treedt zijn vertegenwoordiger in zijn plaats volgens de regels die daarvoor gelden. 'Op verzoek van de zorgvrager' is dan 'op verzoek van zijn vertegenwoordiger'.

Schriftelijk of mondeling

Je verklaring kan schriftelijk zijn. Het kan dan gaan om een briefje dat je schrijft voor de zorgvrager met de mededeling dat hij niet in staat is om naar school te gaan. Het kan ook gaan om een schriftelijke verklaring die dan bij de stukken van een rechtszaak wordt gevoegd.

Een andere mogelijkheid is dat je mondeling tijdens een rechtszaak een verklaring aflegt. Je geeft dan mondeling informatie over de zorgvrager.

Informatie verkregen tijdens de zorgverlening

Als verpleegkundige of verzorgende weet je vanzelfsprekend iets over de gezondheidstoestand van degene, die je verzorgt. Afhankelijk van de plek waar je werkt en je vertrouwensrelatie met de zorgvrager, kun je tijdens de zorgverlening meer of minder over de zorgvrager en zijn omgeving te weten komen. De informatie in je verklaring kan daarom over meer gaan dan alleen de gezondheidstoestand van de zorgvrager.

Gebruik buiten de gezondheidszorg

Kenmerkend voor al deze verklaringen is dat ze niet bedoeld zijn voor gebruik binnen de gezondheidszorg voor de zorgverlening aan de zorgvrager zelf. Het gaat uitdrukkelijk om gebruik van deze verklaring buiten de gezondheidszorg. Dat vraagt om heel zorgvuldig handelen.

Wilt u even het medisch dossier van de patiënt opsturen?

Margriet is verpleegkundige en werkt als praktijkondersteuner van een huisarts. Op een gegeven moment belt een advocaat met de mededeling dat hij meneer Fritsen verdedigt in een rechtszaak. Meneer Fritsen is patiënt bij de huisarts. De advocaat vraagt de verpleegkundige of ze maar even het medisch dossier van meneer Fritsen naar hem wil opsturen, omdat hij dat nodig heeft voor de verdediging van meneer Fritsen.

Wacht even, denkt Margriet. Als voor een goede verdediging van de patiënt zijn medische gegevens nodig zijn, is het natuurlijk belangrijk dat de advocaat daarover kan beschikken. Maar zomaar even het dossier opsturen, lijkt haar toch niet in orde. Ze vraagt de advocaat of meneer Fritsen weet dat hij zijn medisch dossier opvraagt. Volgens de advocaat weet meneer Fritsen ervan. Margriet laat de advocaat weten dat dat niet genoeg is. Er is een schriftelijke verklaring van meneer Fritsen nodig waarin hij aangeeft dat zijn medische gegevens aan de advocaat gegeven mogen worden. Meneer Fritsen kan natuurlijk ook zelf een afschrift van zijn medische gegevens komen halen. Daar heeft hij recht op.

Ze wijst de advocaat er ook vast op dat hij ook moet aangeven welke gegevens hij precies nodig heeft uit het medisch dossier van zijn cliënt.

Tenslotte zegt Margriet dat zij het verzoek van de advocaat met de huisarts zal bespreken, omdat hij verantwoordelijk is voor meneer Fritsen en daarmee degene is aan wie meneer Fritsen of de advocaat zijn verzoek moet richten.

3 Waarom je de zorgvrager wilt helpen

Vanuit je zorgrelatie met de zorgvrager kun je je geroepen voelen om in te gaan op zijn verzoek om voor hem een verklaring af te leggen. Dat heeft vooral te maken met het aspect van je persoonlijke verantwoordelijkheid in de zorgrelatie.

Gevoelde persoonlijke verantwoordelijkheid

Als verpleegkundige of verzorgende heb je in de zorgrelatie een persoonlijke verantwoordelijkheid voor de zorgvrager. Deze persoonlijke verantwoordelijkheid houdt in dat je gevoelig bent voor het beroep dat de zorgvrager op je doet. Je staat open voor zijn vraag om zorg. Je bent bereid daarop te reageren. Je staat ook open voor zijn reactie op de geboden zorg. Deze interactie met de zorgvrager maakt dat zowel jij als de zorgvrager zich niet alleen als beroepsbeoefenaar en zorgvrager, maar ook als mens aangesproken en herkend voelen. Als verpleegkundige of verzorgende voel je je hierdoor ook als persoon verantwoordelijk voor de zorgvrager.

Vanuit je persoonlijke verantwoordelijkheid kun je je geroepen voelen om in te gaan op het verzoek van de zorgvrager om voor hem een (schriftelijke) verklaring af te leggen. Deze persoonlijke verantwoordelijkheid kun je ook nog voelen als de zorgvrager een beroep op je doet als de zorgrelatie al een tijdje beëindigd is. Je ervaart dat beroep dan in het verlengde van de zorgrelatie. Het verzoek gaat immers over kennis en informatie die je binnen de zorgrelatie tijdens de uitoefening van de zorgverlening hebt opgedaan.

Maar ...

Ben jij de meest aangewezen persoon?

Je kunt een persoonlijke verantwoordelijkheid voelen om aan het verzoek van de zorgvrager tegemoet te komen. Toch ben jij niet altijd de meest aangewezen persoon om op het verzoek van de zorgvrager te reageren.

Regelmatig is de arts degene zijn aan wie de zorgvrager zijn verzoek om een verklaring zou moeten richten. Je werkt bijvoorbeeld als praktijkondersteuner van een huisarts. De advocaat van een zorgvrager vraagt jou om (informatie uit) het dossier van de zorgvrager. Jij bent dan niet de eerst aangewezen om op dit verzoek te reageren. Die verantwoordelijkheid ligt bij de huisarts. Afstemming met hem is noodzakelijk. Je moet je daarom altijd eerst afvragen of jij wel de meest aangewezen persoon bent om een verklaring af te geven.

Professionele verantwoordelijkheid

Dat je je persoonlijk verantwoordelijk voelt om in te gaan op het verzoek van de zorgvrager, wil nog niet zeggen dat je dat ook moet doen. Je hebt in de zorgrelatie ook een professionele verantwoordelijkheid. Die professionele verantwoordelijkheid omvat naast je persoonlijke verantwoordelijkheid ook je functionele en je beroepsmatige verantwoordelijkheid: je verantwoordelijkheid als werknemer en je verantwoordelijkheid als lid van de beroepsgroep. Je moet als beroepsbeoefenaar daarom recht doen aan zowel je functionele, beroepsmatige als persoonlijke verantwoordelijkheid.

Als een zorgvrager je verzoekt om een verklaring af te leggen, zijn ook je functionele en je beroepsmatige verantwoordelijkheid van belang. De afgelegde verklaring gaat een rol spelen buiten de gezondheidszorg en daarmee buiten jouw werkplek en beroepsdomein. Daarom is het belangrijk om in je afweging rekening te houden met de normen van je organisatie. Het is ook van belang om je handelen te toetsen aan de normen van de professionele beroepsuitoefening en om de professionele grenzen te bewaken. Daarbij moet je je ook afvragen of het afleggen van een verklaring het maatschappelijk vertrouwen in de beroepsgroep zal schaden.

Verklaring valt buiten de vertrouwensrelatie

Het verzoek van de zorgvrager is geen appèl op jou om aan zijn zorgbehoeften tegemoet te komen. De verklaring is niet bedoeld om de behandeling of verzorging van de zorgvrager zelf te ondersteunen. Hij vraagt de verklaring als steun in een situatie buiten de gezondheidszorg, bijvoorbeeld in een rechtszaak over de toewijzing van kinderen. Daarmee valt dit verzoek buiten de beroepsmatige relatie waarbinnen jouw zorg voor de zorgvrager plaatsvindt.

Je kunt daarom wel een appèl van de zorgvrager voelen, maar je hoeft daaraan niet per se tegemoet te komen.

Moeder wil gezag over de kinderen

Els is wijkverpleegkundige. Zij komt al een tijdje twee keer per week bij het gezin Winters (vader, moeder en twee jonge kinderen) om mevrouw Winters te behandelen. Meneer en mevrouw Winters liggen in scheiding. Iedere keer als Els bij mevrouw Winters komt lucht die haar hart over de scheidingsperikelen. Mevrouw Winters wil graag dat Els een verklaring aflegt waarin zij zegt dat mevrouw Winters het beste in staat is om te kinderen op te voeden. Els ziet de kinderen tenslotte steeds als ze langskomt en ook hoe mevrouw Winters met de kinderen omgaat.

Els begrijpt dat mevrouw Winters graag wil dat de kinderen bij haar blijven wonen. Haar indruk is dat de kinderen goed verzorgd worden. Zij is echter alleen deskundig op het terrein van de verpleegkunde en is niet opgeleid als deskundige op het gebied van opvoeding. Daarover kan en mag ze daarom geen oordeel vellen. Dat legt ze ook uit aan mevrouw Winters.

4 Uitgangspunt: terughoudendheid

Als verpleegkundige of verzorgende ben je uitermate terughoudend met het verstrekken van een verklaring op verzoek van de zorgvrager aan derden over informatie die je tijdens de zorgverlening van of over de zorgvrager gekregen hebt en waarbij die verklaring bedoeld is voor gebruik buiten de gezondheidszorg.

Ontslagen van beroepsgeheim, toch terughoudendheid

Jij hebt je beroepsgeheim. Over informatie die je tijdens de zorgverlening van of over de zorgvrager gekregen hebt, zeg je niets tegen derden.

Als de zorgvrager aan jou vraagt om voor hem een (schriftelijke) verklaring af te leggen over die informatie, ontslaat hij jou van je beroepsgeheim. Hij geeft je toestemming om informatie over hem aan anderen te verstrekken. Je doorbreekt je beroepsgeheim niet als je aan zijn verzoek voldoet.

Toch is daarmee niet gezegd dat je op zijn verzoek kunt of moet ingaan. Vanuit de beroepsmatige normen van je beroepsuitoefening zijn er goede redenen om heel terughoudend te zijn met het afleggen van een verklaring ook als de zorgvrager je daarom vraagt.

Redenen voor terughoudendheid

Het belang van de vertrouwensrelatie

Als verpleegkundige of verzorgende heb je een zorgrelatie met de zorgvrager. Die zorgrelatie is een vertrouwensrelatie. Je kunt deze relatie schaden, als de verklaring die je op verzoek van de zorgvrager aflegt, schadelijk is of kan zijn voor de zorgvrager. Zo'n verklaring kan ook het vertrouwen van de zorgvrager in de gezondheidszorg schaden. In het uiterste geval kan het ertoe leiden dat de zorgvrager niet meer zo snel naar een zorgverlener gaat als hij hulp nodig heeft. De toegankelijkheid van de zorg kan dan in het gedrang komen. Ook het maatschappelijk vertrouwen in de beroepsgroep kan geschaad worden.

Het belang van objectiviteit

Een verklaring over informatie van en over de zorgvrager moet altijd objectief zijn. Je persoonlijke verantwoordelijkheid in de zorgrelatie vraagt om betrokkenheid. Anders kun je niet open staan voor het appèl van de zorgvrager. Die betrokkenheid vervul je weliswaar op een professionele manier, maar er is betrokkenheid. Door die betrokkenheid sta je mogelijk niet helemaal objectief tegenover de zorgverlener.

Het belang van deskundigheid

Je hebt je eigen deskundigheid als beroepsbeoefenaar. Je kunt bepaalde (be)handelingen uitvoeren. Je weet ook wat de zorgvrager, gezien zijn aandoening, beter wel en niet kan doen om beter te worden of om zijn toestand niet te laten verslechteren.

Of je ook kunt beoordelen of de zorgvrager bijvoorbeeld in staat is tot verantwoord ouderschap of welk werk hij kan doen, hangt af van je deskundigheid. Bij deze oordelen gaat het om waardeoordelen over de zorgvrager: uitspraken over wat je verwacht dat je zorgvrager zal kunnen. Het gaat niet om feitelijke informatie over (de gezondheidstoestand van) de zorgvrager.

Met een waardeoordeel kun je, afhankelijk van je deskundigheid, terecht komen op een gebied waarvoor je niet opgeleid bent. Een ambulante begeleider in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking kan bijvoorbeeld geleerd hebben om te beoordelen of een persoon met een verstandelijke beperking in staat is om kinderen te kunnen opvoeden. Een bedrijfsverpleegkundige heeft de competenties ontwikkeld om te oordelen in welke mate een zorgvrager arbeidsongeschikt is. De bedrijfsverpleegkundige kan echter niet beoordelen of de persoon met een verstandelijke beperking tot verantwoord ouderschap in staat is. Dat behoort niet tot haar deskundigheid. Zo kan de ambulante begeleider ook niet oordelen over de mate van arbeidsgeschiktheid van een zorgvrager.

Onbekendheid met de criteria van de oordelende instantie

Je onbekendheid met de criteria van de beoordelende instantie is ook een reden voor terughoudendheid, zelfs al beperk je je en tot informatie die tot jouw deskundigheid behoort.

Op het moment dat een door jou afgelegde verklaring een rol gaat spelen buiten de gezondheidszorg, bijvoorbeeld in een rechtszaak over de toewijzing van kinderen, heb je geen invloed meer op de interpretatie van wat je opgeschreven hebt. Je verklaring komt terecht in een situatie waarin andere regels gelden. In die situatie kan je verklaring een heel andere betekenis krijgen dan binnen de gezondheidszorg. Het is niet uitgesloten dat je verklaring soms verstreckende en schadelijke gevolgen kan hebben voor de zorgvrager of andere betrokkenen.

Verklaring voor ontslagprocedure

Anneke is sociaal psychiatrisch verpleegkundige in de ambulante zorg. Zij is betrokken bij de behandeling van mevrouw Gerritsen. Op een dag komt zij bij haar en treft haar overstuur en angstig aan. Mevrouw Gerritsen is in een zodanige toestand dat zij extra medicatie nodig heeft om weer tot rust te komen.

Mevrouw Gerritsen vertelt Anneke dat drie dagen geleden een loodgieter langs geweest is om een lekkende gootsteenafvoer te repareren. De loodgieter heeft haar seksueel belaagd en nu voelt zij zich vreselijk. Zij heeft daarover haar beklag gedaan bij de werkgever van de loodgieter en ook aangifte gedaan bij de politie.

Enige tijd later verzoekt de werkgever van de loodgieter Anneke om een verklaring af te leggen over het gedrag van de loodgieter en de gevolgen daarvan voor mevrouw Gerritsen. De werkgever wil de verklaring gebruiken in een ontslagprocedure bij de kantonrechter.

Anneke is erg met mevrouw Gerritsen begaan en wil haar graag steunen. Zij overweegt daarom om een verklaring af te leggen die de werkgever kan gebruiken in de ontslagprocedure tegen de loodgieter. Voordat ze de verklaring aflegt, raadpleegt ze haar teamgenoten. Die vragen haar wat er met mevrouw Gerritsen aan de hand was. Weet Anneke zeker dat de toestand van mevrouw Gerritsen aan het gedrag van de loodgieter te wijten is? En wat heeft de loodgieter eigenlijk precies gedaan? Kan Anneke daarover wel iets zeggen? Ze heeft toch niet zelf gezien wat de loodgieter deed en of hij wel wat deed. Ze heeft alleen het verhaal van mevrouw Gerritsen.

Samen met het team komt Anneke tot de conclusie dat ze niet op het verzoek van de werkgever van de loodgieter kan ingaan. Ze heeft niet zelf gezien wat er gebeurd is en ze kan ook niet zeggen dat de toestand van mevrouw Gerritsen aan het gedrag van de loodgieter ligt.

5 Eigen rol zorgvrager

Als een zorgvrager je vraagt om een verklaring voor hem af te leggen, wijs je hem altijd op de mogelijkheid om een afschrift van zijn dossier te krijgen.

Je legt de gegevens van de zorgvrager vast in het verpleegkundig of zorgdossier. Je noteert daarbij alleen de gegevens die voor de zorgverlening aan de zorgvrager van belang zijn. Deze gegevens kunnen zich beperken tot informatie over de gezondheidstoestand van de zorgvrager. De informatie kan ook uitgebreider zijn en bijvoorbeeld ook informatie bevatten over zijn persoonsbeeld, sociaal-maatschappelijk functioneren of zijn netwerk (bijvoorbeeld in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking). Hoe uitgebreid de vastgelegde gegevens zijn, hangt af van de context waarin je werkt.

Een zorgvrager heeft recht op inzage in het verpleegkundig of zorgdossier (of medisch dossier). Hij heeft ook recht op een afschrift van de vastgelegde informatie.

Een zorgvrager kan daarom altijd zelf vragen om een afschrift van (gegevens uit) zijn zorgdossier als hij die informatie nodig heeft voor een doel buiten de gezondheidszorg. Hij kan die informatie vervolgens zelf aan de betreffende persoon of instantie doorgeven (bijvoorbeeld zijn advocaat of zijn werkgever). Deze weg verdient de voorkeur als de zorgvrager de informatie nodig heeft voor gebruik buiten de gezondheidszorg.

6 Als je toch een verklaring wilt afleggen

Het uitgangspunt is dat je uitermate terughoudend bent als een zorgvrager je vraagt om voor hem een verklaring af te leggen voor gebruik buiten de gezondheidszorg. Toch moet je altijd een professionele afweging maken. Het is immers niet mogelijk om alle praktijksituaties in regels te vangen. In uitzonderlijke gevallen kan het zijn dat je tot de conclusie komt dat je op het verzoek van de zorgvrager in moet gaan. De volgende punten zijn daarbij van belang.

Raadpleeg anderen

Voordat je een besluit neemt over het wel of niet afleggen van een verklaring, is het belangrijk dat je anderen raadpleegt. Zij kunnen je helpen om duidelijk te krijgen of je in deze specifieke situatie nu wel of niet een verklaring af kunt of moet leggen. Je kunt bijvoorbeeld een collega, je leidinggevende of je beroepsorganisatie de situatie *geanonimiseerd* voorleggen met de vraag wat naar hun idee de beste handelwijze is.

De context waarin je werkt is hierbij ook belangrijk. Als jij een verklaring aflegt op verzoek van de zorgvrager, kan dat mogelijk ook gevolgen hebben voor de instelling waar je werkt. Daarmee moet je rekening houden in je afweging.

Het advies van degenen, die je raadpleegt, kan bijdragen aan jouw afweging. Je blijft wel zelf verantwoordelijk voor je beslissing om wel of niet een verklaring af te leggen.

Informeer welke informatie nodig is

Je vraagt degene, die jou om een verklaring verzoekt, welke informatie hij precies nodig heeft. Zo voorkom je dat je teveel vertrouwelijke informatie over de zorgvrager bekend maakt. Hoewel de zorgvrager je toestemming heeft gegeven om je beroepsgeheim te doorbreken, houd je toch een verantwoordelijkheid om zorgvuldig om te gaan met de informatie, die je tijdens de zorgverlening verkregen hebt.

Geef alleen informatie die tot je deskundigheid behoort

Je kunt alleen uitspraken doen over het gebied waarop je deskundig bent. Dat kan (soms) de diagnose zijn of wat de zorgvrager gezien zijn aandoening beter wel of niet kan doen.

Een waardeoordeel geef je niet, als de conclusies gaan over een terrein dat buiten jouw deskundigheidsgebied ligt. Je zegt bijvoorbeeld niet dat de zorgvrager wel of niet tot verantwoord ouderschap in staat is, als de beoordeling daarvan niet tot jouw deskundigheid behoort.

Geef alleen feitelijke informatie

Je geeft alleen feitelijke informatie over (de gezondheidstoestand van) de zorgvrager. Je spreekt opnieuw geen waardeoordeel uit. Je kunt bijvoorbeeld constateren dat een ouder ervoor zorgt dat haar kindje goed groeit. Dat kun je vaststellen aan de hand van een aantal kenmerken. Je kunt op basis van het goed groeien van het kind niet zomaar concluderen dat de ouder zijn kind(eren) ook goed opvoedt. De uitspraak dat de ouder zijn kind goed opvoedt, is een waardeoordeel. Daarvoor is kennis nodig, die jij mogelijk niet bezit.

Geef alleen feitelijke informatie uit het verpleegkundig of zorgdossier

Je moet de verklaring, die je op verzoek van de zorgvrager geeft, kunnen verantwoorden. Daarvoor is het belangrijk dat je verklaring bij voorkeur berust op het verpleegkundig of zorgdossier waarin de informatie goed bijgehouden is.

Geef de status van de informatie aan

Soms is het verpleegkundig of zorgdossier onvolledig of afwezig. Het is bijvoorbeeld al vernietigd. Dan is het lastiger om je verklaring te verantwoorden. Je herinnering is niet altijd een betrouwbare bron van informatie. Vraag je in zo'n situatie heel goed af of je wel een verklaring af kunt geven en of je dat kunt verantwoorden. Je moet in ieder geval aangeven wat de status van je verklaring is ('voorzover ik mij herinner'). Je moet ook aangeven dat het verpleegkundig of zorgdossier ontbreekt dan wel onvolledig is.

Geef alleen informatie over wat je zelf hebt kunnen vaststellen

Tijdens de zorgverlening aan de zorgvrager kom je van alles over de zorgvrager en zijn omgeving te weten. Die informatie kun je zelf gezien of gehoord hebben. Het kan ook gaan om informatie die de zorgvrager je verteld heeft, bijvoorbeeld dat zij is lastig gevallen door haar buurman. Als jij informatie alleen van de zorgvrager gehoord hebt, moet je heel terughoudend zijn met het afleggen van een verklaring op haar verzoek. Je weet immers niet of die informatie waar is.

Geef geen informatie over anderen dan de zorgvrager

De zorgvrager kan je alleen toestemming geven om informatie over hemzelf aan anderen te verstrekken. Heb je tijdens je beroepsuitoefening ook informatie verkregen over personen uit zijn omgeving, dan valt die informatie onder je beroepsgeheim. De zorgvrager kan je geen toestemming geven om die informatie naar buiten te brengen.

Je kunt alleen maar een verklaring afleggen over een persoon uit de omgeving van de zorgvrager, als die persoon daar zelf toestemming voor geeft of als je bij een conflict van plichten tot het oordeel bent

gekomen dat je je beroepsgeheim moet doorbreken. Dat wil zeggen, dat je bij het conflict van plichten in je afweging tot het oordeel bent gekomen dat je plicht om ernstige schade te voorkomen voor de zorgvrager of een ander zwaarder moet wegen dan je plicht tot geheimhouding. Kindermishandeling of een sterk vermoeden daarvan is bijvoorbeeld een reden om je beroepsgeheim te doorbreken.

Stel je instelling op de hoogte

Dat je een verklaring aflegt op verzoek van de zorgvrager kan gevolgen hebben voor de instelling waar je werkt. Die mogelijke gevolgen moet je mee laten wegen in je beslissing om wel of niet een verklaring af te leggen. Als je uiteindelijk tot de conclusie komt dat je in moet gaan op het verzoek van de zorgvrager, moet je de instelling waar je werkt, daarvan op de hoogte stellen.

7 Alles op een rijtje

In de vorige hoofdstukken staat waarop je moet letten als een zorgvrager je verzoekt om voor hem een verklaring af te leggen voor gebruik buiten de gezondheidszorg. Hier zijn die aandachtspunten nog een keer op een rijtje gezet.

- Als verpleegkundige of verzorgende ben je uitermate terughoudend met het verstrekken van een verklaring aan derden over informatie die je tijdens de zorgverlening van of over de zorgvrager gekregen hebt voor andere doeleinden dan behandeling, begeleiding, verpleging of verzorging, als de zorgvrager je daarom verzoekt.

Dat betekent met name:

- o dat je nagaat of jij de meest aangewezen persoon bent om de verklaring te geven
- o dat je geen verklaring aflegt waarvan je vermoedt dat die schadelijk is voor de zorgvrager
- o dat je geen verklaring aflegt als je op dat gebied niet bekwaam en deskundig bent
- o dat je geen verklaring aflegt als je vermoedt dat de betekenis die de verklaring krijgt in de situatie of het proces waarin hij gebruikt wordt, schadelijk zal zijn voor de zorgvrager
- o dat je anderen (een collega, je leidinggevende, beroepsorganisatie) raadpleegt, ook al blijf je zelf verantwoordelijk voor je beslissing om wel of niet een verklaring af te leggen.

(Hoofdstuk 3 en 4)

- Als verpleegkundige of verzorgende wijs je de zorgvrager op de mogelijkheid om een afschrift van zijn zorgdossier te vragen.

(Hoofdstuk 5)

- Als je als verpleegkundige of verzorgende tot het oordeel komt, dat je toch aan het verzoek van de zorgvrager tegemoet moet komen:

- o verzoek je degene die om de verklaring vraagt wat hij precies wil weten
- o geef je alleen informatie die tot je deskundigheid behoort
- o geef je alleen feitelijke informatie in neutrale woorden
- o geef je geen waardeoordeel over de informatie over de zorgvrager of over derden die in relatie staan tot de zorgvrager
- o geef je bij voorkeur feitelijke informatie uit dossiers waarvan je in het kader van je beroepsuitoefening kennis hebt genomen, zoals het verpleegkundig of zorgdossier
- o geef je alleen een verklaring over wat je zelf vast hebt kunnen stellen (wat je gehoord, gezien of gelezen hebt)
- o geef je aan wat de bron van de verklaring is als hij niet gebaseerd is op het verpleegkundig of zorgdossier of als je het niet zelf vast hebt kunnen stellen
- o stel je de instelling waar je werkt (indien van toepassing) op de hoogte.

(Hoofdstuk 6)

